

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/116/116/97

SYMPATIE PARTYJNE NIEZDECYDOWANYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Na trzy tygodnie przed wyborami parlamentarnymi¹ prawie co piąta osoba (19%) deklarująca zamiar wzięcia w nich udziału nie wiedziała jeszcze, na które ugrupowanie odda swój głos. Należy oczekiwać, że w przypadku części z tych osób uczestnictwo w głosowaniu pozostanie jedynie w sferze deklaracji, jednak ci, którzy pójdą do urn, swoim poparciem mogą wzmocnić pozycję niektórych ugrupowań startujących w wyborach.

Im respondenci są mniej wykształceni, tym częściej deklarują, że nie wiedzą jeszcze, na którą listę będą głosować. Najwięcej niezdecydowanych jest wśród pracowników fizyczno-umysłowych (30%) i robotników niewykwalifikowanych (28%). Ponadto z podjęciem ostatecznej decyzji wyborczej częściej wstrzymują się kobiety niż mężczyźni, a wśród kategorii wiekowych - ankietowani najmłodsi (do 24 roku życia) i najstarsi (powyżej 65 roku życia). Wyniki analizy regresji wskazują, że niezdecydowani charakteryzują się mniejszą orientacją i świadomością polityczną niż osoby o określonych preferencjach partyjnych. Brak preferencji wiąże się bowiem przede wszystkim z takimi czynnikami i cechami, jak:

- ◆ **mniejsze zainteresowanie polityką,**
- ◆ **trudności z autoidentyfikacją polityczną,**
- ◆ **mniejsza pewność pójścia na wybory,**
- ◆ **przekonanie, że w obecnych wyborach trudno wybrać między partiami,**
- ◆ **mniejsze zainteresowanie nadchodzącymi wyborami.**

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (87) przeprowadzono w dniach 26 sierpnia - 1 września '97 na 2265-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Co trzeci niezdecydowany przyznaje, że jedynie w niewielkim lub nikłym stopniu interesuje się polityką, a jego uwadze często umykają nawet ważne wydarzenia polityczne. Prawie co piąty zaś deklaruje zupełne *désintéressement* dla tej sfery życia. W grupie osób o sprecyzowanych preferencjach partyjnych niespełna jedna czwarta wykazuje jedynie niewielkie zainteresowanie polityką lub jego brak. Należy jednak zaznaczyć, że zwolennicy poszczególnych partii poświęcają śledzeniu spraw politycznych niejednakową ilość czasu. Na przykład elektorat KPEiR skupia ludzi dystansujących się wobec wydarzeń na scenie politycznej niemal w takim samym stopniu jak niezdecydowani.

Tabela 1 w procentach

Stopień zainteresowania polityką	Osoby o określonych preferencjach partyjnych	Osoby zamierzające wziąć udział w wyborach, ale niezdecydowane, na kogo oddać głos
Bardzo duże - uważnie śledzę prawie wszystko, co dzieje się w polityce	3	1
Duże - dość uważnie śledzę to, co dzieje się w polityce	13	3
Średnie - śledzę jedynie główne wydarzenia	61	44
Nikłe, niewielkie - często umykają mojej uwadze nawet ważne wydarzenia	17	33
Żadne - praktycznie mnie to nie interesuje	6	19

Osoby o nie wyklarowanych preferencjach partyjnych ponad trzykrotnie częściej niż respondenci, którzy podjęli już decyzję, na kogo głosować, mają trudności z opisaniem swoich poglądów politycznych na osi prawica - lewica. Ponadto wyraźnie rzadziej niż ankietowani o określonych sympatiach partyjnych utożsamiają się z prawicowym systemem przekonań.

Tabela 2 w procentach

Poglądy polityczne	Osoby o określonych preferencjach partyjnych	Osoby zamierzające wziąć udział w wyborach, ale niezdecydowane, na kogo oddać głos
Lewicowe	23	17
Centrowe	27	29
Prawicowe	41	24
Trudno powiedzieć	9	30

Niezdecydowani nieco częściej niż pozostali skłonni są również stawiać pod znakiem zapytania swój udział w głosowaniu. Całkowicie przekonanych do pójścia na wybory jest wśród nich 82%, podczas gdy w grupie osób o wykrystalizowanych sympatiach partyjnych - 94%.

Tabela 3 w procentach

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tegorocznych wyborach do Sejmu i Senatu?	Osoby o określonych preferencjach partyjnych	Osoby zamierzające wziąć udział w wyborach, ale niezdecydowane, na kogo oddać głos
Na pewno tak	94	82
Chyba tak	6	15
Nie wiem	0	3

Niemal dwie trzecie osób, które nie wiedzą jeszcze, jak zagłosują, ma poczucie, że trudno jest dokonać wyboru między ugrupowaniami ubiegającymi się o mandaty (wśród osób o określonych preferencjach partyjnych opinię tę podziela niespełna połowa). Konieczność podjęcia decyzji może zatem wywołać u części z nich reakcję „ucieczkową” i w efekcie, pomimo deklaracji zamiaru uczestniczenia w głosowaniu, pozostaną oni w domu.

Tabela 4 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w obecnych wyborach:	Osoby o określonych preferencjach partyjnych	Osoby zamierzające wziąć udział w wyborach, ale niezdecydowane, na kogo oddać głos
– łatwo będzie wybrać między partiami	43	20
– trudno będzie wybrać między partiami	48	63
Trudno powiedzieć	9	17

Osoby niezdecydowane ponad dwukrotnie częściej deklarują brak zainteresowania zbliżającymi się wyborami niż respondenci o określonych preferencjach partyjnych.

Tabela 5 w procentach

Czy Pan(i) osobiście interesuje się tegorocznymi wyborami do Sejmu i Senatu?	Osoby o określonych preferencjach partyjnych	Osoby zamierzające wziąć udział w wyborach, ale niezdecydowane, na kogo oddać głos
Zdecydowanie tak	31	13
Raczej tak	51	47
Raczej nie	15	30
Zdecydowanie nie	2	8
Trudno powiedzieć	1	3

Które ugrupowania mogą zatem liczyć na poparcie ze strony osób wybierających się na wybory, lecz nie mających jeszcze sprecyzowanych preferencji? Czy sympatie partyjne tej grupy zmieniły się znacząco w ciągu ostatniego miesiąca czy też raczej pozostają stabilne? Już po raz drugi poprosiliśmy niezdecydowanych, na kogo głosować, o wskazanie maksymalnie trzech ugrupowań, które zamierzają wziąć pod uwagę przy podejmowaniu ostatecznej decyzji wyborczej.

Tabela 6 w procentach

Partie brane pod uwagę przez osoby deklarujące zamiar uczestnictwa w wyborach, ale nie mające sprecyzowanych preferencji	Wskazania według terminów badań	
	VII '97	VIII '97
Unia Pracy	24	23
Unia Wolności	19	23
Sojusz Lewicy Demokratycznej	25	20
Akcja Wyborcza „Solidarność”	25	19
Polskie Stronnictwo Ludowe	21	15
Ruch Odbudowy Polski	12	12
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	11	9
Narodowo-Chrześcijańsko-Demokratyczny Blok dla Polski	5	9
Unia Prawicy Rzeczypospolitej	2	3
Krajowe Porozumienie Emerytów i Rencistów RP	-	3
Trudno powiedzieć	33	37
Badani mogli wskazać 3 partie. N=	153	271

„Preferencje” partyjne niezdecydowanych są nadal rozproszone. O ile jednak w poprzednim badaniu najczęściej wskazań otrzymały ugrupowania silne, mające realną szansę na wyborcze zwycięstwo (SLD i AWS), o tyle obecnie nieco częściej wymieniano Unię Pracy i Unię Wolności, a więc partie, które - zdaniem społeczeństwa - prezentują umiarkowane programy i poglądy (wzrost częstości wskazań UW koresponduje z poprawą jej pozycji w ostatnim przedwyborczym rankingu)². Relatywnie większą szansę na powiększenie swoich elektoratów mają także obaj liderzy przedwyborczych rankingów - co piąty

² Por. komunikat CBOS „Wybory parlamentarne ‘97 - preferencje na trzy tygodnie przed dniem głosowania”, wrzesień ‘97.

niezdecydowany rozważa możliwość poparcia SLD i niemal tyle samo bierze pod uwagę ewentualność głosowania na AWS. Respondenci o niesprecyzowanych preferencjach partyjnych nieco rzadziej skłonni byliby natomiast oddać swój głos na ugrupowania, które mogą być postrzegane jako reprezentujące interes tylko jednej określonej grupy wyborców (PSL, KPEiR), lub na partie, których programy mogą być odbierane jako zbyt radykalne (np. ROP). Zdecydowanie najrzadziej kierują oni swoje sympatie w stronę partii o najniższym poparciu społecznym. Nadal, podobnie jak przed miesiącem, znaczna część niezdecydowanych (37%) nie potrafi wskazać, które ugrupowania zamierza uwzględnić przy podjęciu ostatecznej decyzji wyborczej.

Wśród respondentów deklarujących zamiar pójścia na wybory, ale nie mających jeszcze sprecyzowanych preferencji partyjnych, wyróżnia się grupa „zdecydowanych niezdecydowanych”, którzy biorą pod uwagę poparcie tylko jednej partii. Sympatią tej kategorii potencjalnych wyborców cieszą się przede wszystkim główni pretendenci do wyborczego zwycięstwa - SLD i AWS.

Biorąc pod uwagę to, że część osób niezdecydowanych wbrew deklaracjom pozostanie w domu, nie należy się spodziewać, że ich głosy w znaczący sposób wpłyną na wynik wyborów. Nic nie wskazuje na to, aby partie lokujące się nisko w rankingach wyborczych mogły liczyć na poparcie ze strony tej grupy wyborców. Warto jednak zaznaczyć, że głosy niezdecydowanych mogą rozstrzygnąć o przekroczeniu wyborczego progu przez Unię Pracy.

Przebieg kampanii wyborczej może wpłynąć na to, czy niezdecydowani będą skłonni poprzeć raczej umiarkowane ugrupowania, czy też opowiedzą się za jednym z głównych pretendentów do wyborczego zwycięstwa. Małe zainteresowanie polityką oraz, niejednokrotnie, brak ugruntowanych poglądów politycznych czyni ich bowiem szczególnie podatnymi na działanie perswazji i agitacji wyborczej.